

25 avqust 2021-ci il

"EKSPRESS-C LTD"
Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti
31 dekabr 2019-2020-ci il tarixinə bitən dövr üzrə

31 dekabr 2019-2020-ci il tarixlərinə bitən dövr üzrə
Milli Mühasibat Uçotu Standartlarının tələblərinə
uyğun hazırlanmış Maliyyə hesabatları və
Müstəqil auditorun hesabatı

BAKI -2021

"EXPRESS-C LTD" müəssisəsi**Mühasibat balansı****31 dekabr 2020 -ci il tarixinə***Manatla*

	Qeyd	31.12.19	31.12.20
Uzunmüddətli aktivlər		191 713.74	980 339.29
Qeyri-maddi aktivlər	11	0.00	0.00
Binalar, Tikililər və Qurğular	11	32 584.24	230 402.94
Maşın və avadanlıqlar	11	150 431.09	690 912.54
Nəqliyyat vasitələri	11	8 698.41	59 023.81
Digər əsas vəsaitlər	11	0.00	0.00
Sair uzunmüddətli aktivlər		0.00	0.00
Qısamüddətli aktivlər		552 824.94	165 353.93
Ehtiyatlar	12	28 740.00	24 963.12
Qısamüddətli debitor borcları	14	30 551.21	51 269.67
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	13	489 145.74	89 121.14
Kapitalaşdırma üçün aktivlər		0.00	0.00
Dövlət büdcəsinə vergilər üzrə		4 387.99	0.00
Digər aktivlər	15	0.00	0.00
CƏMİ AKTİVLƏR		744 538.68	1 145 693.22
Uzunmüddətli öhdəliklər		550 000.00	1 038 977.88
Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər		550 000.00	793 939.51
Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər		0.00	0.00
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri		0.00	0.00
Uzunmüddətli kreditor borcları		0.00	0.00
Digər öhdəliklər(Təsisçi qarşısında öhdəlik)		0.00	245 038.37
		0.00	0.00
Qısamüddətli öhdəliklər		92 734.74	45 553.22
Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər		0.00	0.00
Alınmış avanslar		74 526.52	15 000.00
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər		18 208.22	30 553.22
Qısamüddətli kreditor borcları		0.00	0.00
Sair qısamüddətli öhdəliklər		0.00	0.00
CƏMİ ÖHTƏLİKLƏR		642 734.74	1 084 531.10
CƏMİ KAPİTAL		101 803.94	61 162.12
Ödənilmiş nominal(nizamnamə) kapital	15	100.00	100.00
Kapital ehtiyatları		0.00	0.00
Bölüşdürülməmiş mənfəət		44 991.27	91 703.94
Hesabat dövrünün mənfəəti/zərəri		56 712.67	-30 641.82
CƏMİ ÖHTƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		744 538.68	1 145 693.22
		0.00	0.0000

Hüseynov Zülfəli Məmməd oğlu

Bəkirov Bəylər Alı oğlu

"EXPRESS-C LTD" müəssisəsi
Mühasibat balansı
31 dekabr 2019 -ci il tarixinə

Manatla

	Qeyd	31.12.18	31.12.19
Uzunmüddətli aktivlər		67 793.88	191 713.74
Qeyri-maddi aktivlər	11	0.00	0.00
Binalar, Tikililər və Qurğular	11	4 989.92	32 584.24
Maşın və avadanlıqlar	11	51 206.55	150 431.09
Nəqliyyat vasitələri	11	11 597.41	8 698.41
Digər əsas vəsaitlər	11	0.00	0.00
Sair uzunmüddətli aktivlər		0.00	0.00
Qısamüddətli aktivlər		116 309.24	552 824.94
Ehtiyatlar	12	47 312.20	28 740.00
Qısamüddətli debitor borcları	14	0.00	30 551.21
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	13	3.10	489 145.74
Kapitalaşdırma üçün aktivlər		68 993.94	0.00
Dövlət büdcəsinə vergilər üzrə		0.00	4 387.99
Digər aktivlər	15	0.00	0.00
CƏMİ AKTİVLƏR		184 103.12	744 538.68
Uzunmüddətli öhdəliklər		137 726.49	550 000.00
Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər		0.00	550 000.00
Uzunmüddətli kreditor borcları		0.00	0.00
Digər öhdəliklər(Təsisçi qarşısında öhdəlik)		137 726.49	0.00
Qısamüddətli öhdəliklər		1 285.36	92 734.74
Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər		0.00	0.00
Alınmış avanslar		0.00	74 526.52
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər		1 285.36	18 208.22
Qısamüddətli kreditor borcları		0.00	0.00
Sair qısamüddətli öhdəliklər		0.00	0.00
CƏMİ ÖHTƏLİKLƏR		139 011.85	642 734.74
CƏMİ KAPİTAL		45 091.27	101 803.94
Ödənilmiş nominal(nizamnamə) kapital	16	100.00	100.00
Kapital ehtiyatları		0.00	0.00
Bölüşdürülməmiş mənfəət		0.00	44 991.27
Hesabat dövrünün mənfəəti/zərəri		44 991.27	56 712.67
CƏMİ ÖHTƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		184 103.12	744 538.68
		0.00	0.00

Rəhbər

Hüseynov Zülfəli Məmməd oğlu

Baş mühasib

Bəkirov Bəylər Alı oğlu

"EXPRESS-C LTD" müəssisəsi

MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏR HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan manatı ilə)

Gəlirlər	Qeyd	31.12.19	31.12.20
Malların təqdim edilməsindən gəlir	17	1 704 910.90	1 724 338.25
İşlərin görülməsindən və xidmətlərin göstərilməsindən gəlir		0.00	0.00
Əsas vəsaitin təqdim edilməsindən gəlir		0.00	0.00
Daşınan və daşınmaz əmlakın icaraya verilməsindən gəlir		2 966.10	45 000.00
Dividendlər		0.00	0.00
Digər gəlirlər	19	0.00	0.00
Ümumi Gəlir		1 707 877.00	1 769 338.25
Xərclər			
Əmək haqqı və ona bərabər tutulan xərclər	20	141 659.60	280 586.70
: əcnəbi işçilər üzrə		0.00	0.00
: yerli işçilər üzrə		141 659.60	280 586.70
Sosial sığorta xərcləri	22	29 915.69	56 355.29
Xammal və Material		803 835.00	606 226.88
Enerji xərci		614 191.97	624 666.00
Yanacaq xərci		8 400.00	0.00
Bank xidməti üzrə xərc		12 318.90	9 898.36
Reklam xərci		0.00	0.00
Faiz xərcləri		0.00	103 999.83
Gəlirdən çıxılan vergilər		0.00	5 551.39
Amortizasiya ayrılmaları		26 665.00	112 695.62
: Binalar		1 362.00	9 538.40
: Maşın və avadanlıqlar		22 404.00	93 482.63
: Nəqliyyat vasitələri		2 899.00	9 674.60
Digər xərclər	21	0.00	0.00
Ümumi Xərclər		1 636 986.16	1 799 980.07
Vergilər ödənilənədək mənfəət (zərər)		70 890.84	-30 641.82
Mənfəətdən vergilər	23	14 178.17	0.00
Xalis mənfəət (zərər)		56 712.67	-30 641.82

Rəhbər

Hüseynov Zülfəli Məmməd oğlu

Baş mühasib

Bəkirov Bəylər Ali oğlu

"EXPRESS-C LTD" müəssisəsi

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

	31.12.19	31.12.20
Dövrün Əvəlinə qalıq		
Xalis mənfəət+(zərər-)	56712.67	-30641.82
Amortizasiya	26665	112695.62
Kreditorlarda artım+(azalma-)	74526.52	-59 526.52
Vergi öhdəliklərində artım+(azalma-)	16922.86	12 345.00
Digər öhdəliklərdə artım+(azalma-)		
Ehtiyatlarda artım-(azalma+)	18572.2	3 776.88
Vergi aktivlərində artım-(azalma+)	-4 387.99	4 387.99
Debitorlarda artım-(azalma+)	-30551.21	-20 718.46
Digər aktivlər artım-(azalma+)	68993.94	
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul axınları	227453.99	22318.69
Divident və digər ödəmələr		-10000
Alınmış borclar	561850	645 038.37
Verilmiş borclar		
Alınmış borcların əsas məbləğ ödəməsi	-149576.49	-156 060.49
Verilmiş borclardan əsas məbləğ üzrə geri qayıtması		
Maliyyə Fəaliyyəti üzrə pul axınları	412273.51	478977.878
Əsas vəsaitlərin satılması		
Əsas vəsaitlərin alınması	-150584.86	-901321.17
İnvestisiya Fəaliyyəti	-150584.86	-901321.17
Dövrün əvvəlinə qalıq	3.1	489145.74
Dövrün sonuna Qalıq	489145.74	89121.138

Rəhbər

Hüseynov Zülfəli Məmməd oğlu

0.00

Baş mühasib

Bəkirov Bəylər Alı oğlu

"EXPRESS-C LTD" müəssisəsi

Xalis aktivlərdə (kapitalda) dəyişikliklər haqqında hesabat

Göstəricilər	Nizamnamə kapitalı	Əlavə kapital ehtiyatı	Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	Cəmi kapital
01 yanvar 2019-cu il tarixinə	100	0	44991.27	45091.27
İl üzrə mənfəət (zərər)			56712.67	56712.67
Mənfəət vergisi				0
Elan edilmiş dividendlər				0
Mənfəətin istifadəsi				0
Dəyişikliklər +,-				0
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	100	0	101703.94	101803.94
İl üzrə mənfəət (zərər)			-30641.82	-30641.82
Mənfəət vergisi				0
Elan edilmiş dividendlər			10000	10000
Mənfəətin istifadəsi				0
Dəyişikliklər +,-				0
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	100	0	61062.12	61162.12

Rəhbər

Hüseynov Zülfəli Məmməd oğlu

Baş mühasib

Bəkirov Bəylər Alı oğlu

Maliyyə hesabatlarına şərhlər və qeydlər

1. Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2019-2020-ci il tarixlərinə Milli Mühəsibat Ucotu Standartlarına (MMUS) uyğun olaraq "EKSPRESS-C LTD" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti üçün tərtib edilmişdir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmış Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətdir.

"EKSPRESS-C LTD" MMC ("Cəmiyyət") Azərbaycan İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Bakı şəhəri Lokal Gəlirlər Baş İdarəsində 1000038531 saylı VÖEN ilə qeydiyyatdadır və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir.

Cəmiyyətin dövlət qeydiyyatından keçmiş ofisi AZ1130, BAKI ŞƏHƏRİ BİNƏQƏDİ RAYONU, AZADLIQ PR. , ev.196, m.65, faktiki ünvanı isə Hacıqabul rayon Navahı qəsəbəsində (kənd) yerləşir. Cəmiyyətin əsas biznes fəaliyyəti 20110-SƏNAYE QAZLARININ İSTEHSALI; 25990-SAİR HAZIR METAL MƏMULATLARININ İSTEHSALI; 24320-ENSİZ ZOLAQLARIN VƏ LENTLƏRİN SOYUQ YAYILMASI xidmətlərindən ibarətdir.

31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə Cəmiyyətin təsisçiləri aşağıdakı kimidir:

Sıra sayı	Cəmiyyətin təsisçiləri barədə məlumat	31.12.20			31.12.19		
		Təsisçi payının həcmi	faizlə	Payın miqdarı	Təsisçi payının həcmi	faizlə	Payın miqdarı
1	İsmayılov Cəmaləddin Nurəddin	2	100.00	10	2	100.00	10
	Yekunu (AZN ilə)	2	100	10	2	100	10

Auditin əhatə etdiyi dövrdə Cəmiyyətin Direktoru vəzifəsində Hüseynov Zülfəli Məmməd oğlu, mühasib vəzifəsində Bəkirov Bəylər Alı oğlu işləmişdir.

1.1. Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

"EKSPRESS-C LTD" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin

Hüquqi ünvanı: AZ1130, BAKI ŞƏHƏRİ BİNƏQƏDİ RAYONU, AZADLIQ PR. , ev.196, m.65,

Faktiki ünvanı: Hacıqabul rayon Navahı qəsəbəsi

1.2. Əməliyyat valyutası

Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan Manatı (AZN) ilə ifadə olunmuşdur.

2. Cəmiyyətin əməliyyat mühiti

Maliyyə hesabatlarının auditi, Koronavirus pandemiyasına qarşı mübarizə sahəsində ölkədə elan edilmiş xüsusi karantin rejimi dövründə aparılmışdır

Azərbaycan Respublikası inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas olan xüsusiyyətlərə malikdir. Son illər ölkədə güclü iqtisadi artım müşahidə olunmuşdur. Lakin hal-hazırda dünya iqtisadiyyatında mövcud olan qlobal maliyyə böhranı Azərbaycana da öz təsirini göstərməkdədir. Kommersiya sektoruna təsir göstərə biləcək bütün tendensiyaları, eləcə də onların Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq mümkün deyil.

Azərbaycan Respublikasının vergi, sosial sığorta, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhələrə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Azərbaycan Respublikasında iqtisadi inkişafın gələcək perspektivləri hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və pul islahatlarının səmərəliliyindən, eləcə də vergi, sosial sığorta, hüquq, normativ və siyasi sistemin inkişafından xeyli dərəcədə asılıdır.

3. Uçot siyasətinin təqdimatı

Uçot siyasətinin bu maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsində istifadə edilən əsas müddəaları aşağıdakı bəndlərdə göstərilmişdir. Əgər başqa açıqlamalarda istinad qeydləri edilməmişdirsə, göstərilən uçot siyasəti müddəaları təqdim edilən bütün hesabat dövrlərində ardıcıl tətbiq edilmişdir.

3.1. Maliyyə hesabatlarının tərtib olunmasının ümumi əsasları

Bu maliyyə hesabatları tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır. Maliyyə hesabatları əvvəlki dövrə münasibətdə müqayisəli informasiya şəklində təqdim edilmişdir.

"EKSPRESS-C LTD" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətində mühasibat uçotunu Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun qaydada aparır. Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının mühasibat uçotu haqqında qanunvericilik aktları əsasında hazırlanmış və MMUS-na uyğunlaşdırılmışdır. Bu düzəlişlərə əsas əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirən yenidən təsnifləşdirmələr, o cümlədən bəzi aktiv və öhdəliklərin yenidən təsnifləşdirilməsi daxildir. Bu maliyyə hesabatlarında, aktivlər və öhdəliklər faktiki xərclər üzrə qiymətləndirilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının MMUS-na uyğun tərtib edilməsi nəzərdə tutur ki, rəhbərlik əsas qiymət göstəricilərini müəyyənləşdirir. Rəhbərlikdən həmçinin tələb edilir ki, Cəmiyyətin uçot siyasətinin həyata keçirilməsi sahəsində peşəkar mülahizələri açıqlasın.

3.2. Valyutaların yenidən hesablanması

(a) Funksional valyuta və hesabat valyutası

Funksional valyuta maliyyə hesabatlarında maddələrin ölçülməsi üçün istifadə olunur. Bu Cəmiyyətin yerli valyutası olan Azərbaycan manatıdır (AZN).

(b) Əməliyyatlar və qalıqlar

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar onların aparılma tarixinə valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq funksional valyutada əks etdirilir. Məzənnə fərqləri funksional valyutalardan fərqli valyutalarda aparılan əməliyyatlar və sövdələşmələr üzrə yaranır və hər bir valyutanın müəyyən sayda vahidlərinin müxtəlif məzənnə kursunda digər valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan fərq kimi müəyyən edilir. Xarici valyutada aparılan əməliyyatlar üzrə yaranan mənfəət və zərərlər, həmçinin xarici valyutada ifadə edilən monetar aktivlərin və öhdəliklərin hesabat dövrünün sonuna məzənnə kursu üzrə yenidən hesablanmasından yaranan mənfəət və zərərlər, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir. Bu cür əməliyyatlardan yaranan məzənnə fərqləri müvəqqəti olaraq pul vəsaitlərinin və netto-investisiyaların hedcinqləşdirilməsi (aktivlər və öhdəliklərin dəyərinin dəyişməsindən yaranan itkilərdən sığortalanmaq üçün həyata keçirilən əməliyyatlar) kapital hesabına aid edilmişdirsə, məzənnə fərqləri mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilmir.

Monetar maddələr mövcud valyuta vahidləri və valyuta vahidlərinin sabit və ya müəyyən olunan sayında əldə edilən və ya ödənilən aktivlər və öhdəliklərdir. Monetar maddələrin əsas xüsusiyyəti sabit və ya müəyyən olunan sayda valyuta vahidlərinin əldə edilməsi hüququdur. Monetar maddələr nəgd, əldə edilən vəsaitləri, sudaları, ödənilməli olan məbləğləri, uzunmüddətli borcları, təminatları, işçi müavinətləri öhdəliklərini və təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərini daxil edir.

Qeyri-monetar maddələrə səhmlər, ehtiyatlar, əvvəlcədən ödənilmiş gələcək dövrün xərcləri, əmlak, torpaq, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər daxil edilir.

Xarici valyuta məzənnələri

Cəmiyyət maliyyə hesabatlarının tərtib olunması üçün aşağıdakı valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

Valyuta məzənnələri	31.12.20	31.12.19
1 ABŞ dolları	1.7000	1.7000
1 Avro	2,0890	1.9035

3.3. Binalar və avadanlıqlar (Əsas vəsaitlər)

Əsas vəsaitlər elə maddi aktivlərdir ki:

- (a) Mal və xidmətlərin istehsalı və təchizatında istismar edilir, gələcəkdə icarəyə verilmək və ya inzibati məqsədlər üçün istifadə edilir;
- (b) Bir dövrdən artıq dövr ərzində istifadə edilməsi gözlənilir.

Torpaq və binalara əsasən inzibati bina və ofis sahələri daxildir. Hesabat dövrünün sonuna torpaq və binalar bazar qiymətlərinə müvafiq surətdə ədalətli dəyər üzrə yenudən qiymətləndirilməmişdir. Ədalətli dəyər – yaxşı məlumatlandırılmış, razılığa gəlmiş və bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında ticari sövdələşmələrdə aktivin mübadilə edildiyi dəyərdir. Binalar üzrə ədalətli dəyər müstəqil kənar qiymətləndirici tərəfindən vaxtaşırı keçirilən (adətən üç ildən bir dəfədən az olmayaraq) qiymətləndirmə ilə müəyyənləşdirilir (amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla). Yenidənqiymətləndirmə tarixinə yığılmış istənilən amortizasiya məbləği aktivin balans dəyərindən silinir və xalis dəyər yenidənqiymətləndirmə dəyərinə hesablanır. Qalan bütün əsas vəsaitlər ilkin dəyərlə amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla əks etdirilir.

İlkin dəyər bu aktivlərin əldə edilməsi ilə birbaşa əlaqədar olan xərcləri nəzərdə tutur. İlkin dəyərə həmçinin valyuta ilə alınmış əsas vəsaitlərin hedcinqi üzrə kapitalla keçirilən pul vəsaitlərinin axını üzrə mənfəət və zərərlər də daxil edilir.

Sonrakı xərclər aktivin balans dəyərinə yalnız o vaxt əlavə edilir və ya ayrıca aktiv kimi qəbul edilir ki, bu aktivlərlə əlaqədar olan gələcək iqtisadi səmərələr Cəmiyyətə keçsin və düzgün qiymətləndirilə bilinsin. Qalan dütün cari təmir və istismar xərcləri o dövrün mənfəət və zərərlər haqqında hesabatında əks etdirilir ki, həmin dövrdə bu xərclər çəkilməmişdir.

Hər il aktivin qalıq dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları (amortizasiya ayırmaları mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir) və aktivin ilkin balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları arasındakı fərq, ədalətli dəyər üzrə ehtiyat (rezerv) hesabından "Bölüşdürülməmiş mənfəət" hesabına keçirilir.

3.4. Amortizasiya

Torpaq üzrə amortizasiya ayırmaları hesablanır.

Əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya azalan qalıq dəyəri metoduna, yəni əsas vəsaitlərin faydalı istismar müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə, aktivlərin qalıq dəyərində vurmaqla həyata keçirilir. Faydalı istismar müddəti və ya illik amortizasiya dərəcələri aşağıdakı qaydada müəyyən edilir:

- Binalar, tikintilər, qurğular – 7% -ə qədər
- Maşınlar, avadanlıqlar və– 20%-ə qədər
- Hesablama texnikası - 25%-ə qədər
- Nəqliyyat vasitələri – 25%-ə qədər
- Digər əsas vəsaitlər – 20%-ə qədər

Aktivlərin ləğv edilmə dəyərində və onların faydalı istismar müddətinə vaxtaşırı yenidən baxılır və zərurət olduqda, hər bir hesabat dövrünə təshih edilir.

Əsas vəsaitlərin xaric olmasından mənfəət və zərərlər bu əsas vəsaitlərin satışı ilə onların balans dəyərində müqayisə edilməsi yolu ilə müəyyən edilir. Xaric olmalardan mənfəət və zərərlər mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.5. Qeyri-maddi aktivlər

Cəmiyyətin bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən lisenziyalardan ibarətdir.

Lisenziyalar hər hansı bir fəaliyyət növünə dövlət orqanları tərəfindən verilən xüsusi icazələr təşkil edir və verildiyi faydalı xidmət müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya olunur.

3.6. Aktivlərin qiymətdən düşməsi

Faydalı istismar müddəti müəyyən edilə bilinməyən aktivlər amortizasiya olunmur və hər il

qiymətdən düşmə məqsədləri üçün testləşdirmə aparılır. Amortizasiya olunan aktivlər, əgər hər hansı bir hadisə və ya şəraitin dəyişməsi balans dəyərinin bu aktivlərin əvəzinin ödənilmə dəyərinin olmamasını göstərsə, hər dəfə qiymətdən düşmə məqsədləri üçün qiymətləndirilir. Qiymətdən düşmə zərəri aktivin balans dəyərinin onun əvəzinin ödənilmə dəyərindən artıq olan məbləğində tanınır. Əvəzinin ödənilməsi dəyəri aşağıdakı iki meyarlardan daha böyük olan məbləğlərdən biridir:

- (a) Aktivlərin satışı üzrə xərclər çıxılmaqla ədalətli dəyər;
- (b) İstifadə edilmə dəyəri.

Aktivlərin qiymətdən düşməsi məqsədləri üçün aktivlər pul axınlarını eyniləşdirən qruplaşdırma qaydasında ən kiçik qruplara bölünürlər.

3.7. Investisiyalar

Cəmiyyət özünün investisiyalarını aşağıdakı şəkildə təsnifləşdirir:

- Ədalətli dəyərin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri;
- Borc vəsaitləri və debitor borcları,
- Investisiyalar;
- Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri.

Təsnifləşdirmə investisiyaların hansı məqsədlə alınmasından asılıdır. Rəhbərlik investisiyaların təsnifləşdirilməsini onların ilkin tanınması zamanı müəyyən edir və hər bir hesabat tarixinə onları yenidən nəzərdən keçirir.

(a) Ədalətli dəyərin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri

Bu kateqoriya iki alt kateqoriyaya bölünür: ticarət üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri və ilkin tanınmış ədalətli dəyərin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri. Maliyyə aktivləri bu kateqoriyaya o zaman aid edilir ki, onlar yaxın gələcəkdə satış üçün nəzərdə tutulmuşdur və onlar rəhbərlik tərəfindən belə ifadə edilmişdir. Törəmə maliyyə alətləri də həmçinin satış üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilirlər ki, onlar hedcinqləşdirmə alətləri deyildirlər. Əgər bu aktivlər satış üçün nəzərdə tutulmuşlarsa və ya onların satılması balans hesabatı tarixindən bir ildən artıq olmayan müddətdə nəzərdə tutulmuşdursa, bu kateqoriyanın aktivləri qısamüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilirlər.

(b) Borc vəsaitləri və debitor borcları

Borc vəsaitləri və debitor borcları təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödəmə müddəti olan və aktiv bazarda qiyməti təyin edilməyən (kotirovka olunmayan) qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar o vaxt yaranırlar ki, Cəmiyyət debitor borclarının satılması niyyəti olmadan pul vəsaitlərini, malları və xidmətləri birbaşa debitora təqdim edir. Belə borc vəsaitləri və debitor borcları dövriyyə aktivləri kimi təsnifləşdirilirlər və qısamüddətli aktivlərə aid edilirlər (əgər ödəmə müddəti mühasibat balansının tərtib edilmə tarixindən bir ilədək müddətdən artıq deyildirsə). Borc vəsaitləri və debitor borcları mühasibat balansında "Debitor borcları" maddəsinin tərkibində əks etdirilmişlər.

(c) Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar

Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar təsbit edilmiş ödəmə müddəti olan elə qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir ki, onlarla münasibətdə ödəniş müddətinin çatmasma qədər Cəmiyyətin onları saxlamağa qəti niyyəti və imkanı vardır. Hesabat dövründə Cəmiyyətin bu kateqoriya üzrə heç bir investisiyası olmamışdır.

(d) Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri

Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri bu kateqoriyada nəzərdə tutulmamış və ya digər kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-törəmə maliyyə alətləridir. Əgər rəhbərliyin bu aktivləri

mühasibat balansının tərtib edilmə tarixindən bir ilədək müddətə satmaq niyyəti yoxdursa, onlar qeyri-dövrüyyə aktivlərinə aid edilirilər və uzunmüddətli aktivlərin tərkibində əks etdirilir.

3.8. Ehtiyatlar

Ehtiyatlar faktiki maya dəyəri ilə əks etdirilir. Ehtiyatların maya dəyəri birinci satınalmaların qiyməti üzrə (FİFO metodu) hesablanır. Maya dəyərində material xərcləri, istehsal işçilərinin əmək haqqı xərcləri, sair birbaşa xərclər, həmçinin inzibati xərclərin müvafiq hissəsi daxil edilir. Ehtiyatların dəyərində, bu xammal və material ehtiyatlarının əldə edilməsi ilə bağlı olan və müvafiq pul axınının hədcinqləşdirilməsi alətləri üzrə mənfəət və zərərlər hesabından keçirilmiş zərərlər daxil edilir.

3.9. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları

Alıcılar və sifarişçilərlə hesablaşmalar ilkin olaraq ədalətli dəyər üzrə əks etdirilir. Sonradan isə qiymətdən düşmə ehtiyatlarının (rezervlərinin) yaradılması metodu ilə amortizasiya olunmuş dəyər ilə uçota alınır. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları üzrə qiymətdən düşmə ehtiyatları (rezervləri) o halda yaradılır ki, elə obyektiv sübutlar mövcuddur ki, Cəmiyyət tərəfindən ilkin maliyyələşmə nəticəsində yaranmış bütün debitor borclarının yığılması mümkün deyildir və ya bütün debitor borclarının ödənilməsi mümkünsüzdür. Ehtiyatların (rezervlərin) məbləği aktivin balans dəyəri ilə pul vəsaitləri axınının effektiv faiz dərəcəsi nəzərə alınan fərz edilən diskontlaşdırılmış dəyər arasındakı fərkdir. Ehtiyatların (rezervlərin) yaradılması və ya dəyişməsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nəgd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri maddəsində kassada olan nəgd pul vəsaitləri, yolda olan pul köçürmələri, bank hesablaşma hesabları, digər tələbli bank hesabları, pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, bank overdraftları və ödənilmə müddəti üç aydan artıq olmayan digər yüksək likvidli investisiyalar əks etdirilir. Mühasibat balansında bank overdraftları qısamüddətli öhdəliklərin tərkibində qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər maddəsi üzrə əks etdirilir.

3.11. Səhmdar kapital

Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir.

3.12. Kreditlər bə borclar

Kreditlər və borclar ilkin olaraq sövdələşmənin aparılmasına çəkilən xərclər çıxılmaqla, ədalətli dəyər üzrə tanınır.

Konvertasiya olunan istiqrazların öhdəliklərə aid olan hissəsinin ədalətli dəyəri konvertasiya olunmayan istiqrazlara ekvivalent bazar faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə müəyyən olunur. Bu məbləğ konvertasiyada ləğv olunma müddətinə və istiqrazların ödənmə müddətinin çatması müddətinə qədər amortizasiya olunan öhdəliyin dəyəri kimi əks etdirilir. Alınmış qalan vəsaitlər konvertasiyaya opsiya kimi mənfəət vergisi effekti çıxılmaqla kapitalla əlavə edilir.

Kreditlər və borclar, Cəmiyyət tərəfindən bu öhdəliklərin ödənilmə müddətinin mühasibat balansının tərtib edilmə müddətinədək ən azı bir ildən artıq olan müddətə ödəniləcəyi barədə şərtsiz hüququ olaması halları istisna olmaqla, qısamüddətli öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir.

3.13. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında balans tarixinə Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirəsalınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və ya əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq (əvəzləşdiriləcək) məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər, maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi

bəyannamələrinin təqdim edilməsindən əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə ehtiyat (rezerv) öhdəliklər metodu istifadə edilməklə tam həcmdə yaradılır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və öhdəliklərin vergitutma bazası ilə onların maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş balans dəyəri arasında meydana çıxan bütün zaman fərqləri üzrə müəyyən edilir. Lakin, təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və ya öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı meydana çıxırsa, o halda təxirə salınmış mənfəət vergisi uçotda əks etdirilmir (əgər, sövdələşmənin həyata keçirildiyi anda nə mühasibat mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir etməyən biznesin birləşdirilməsi ilə əlaqədar deyildirsə). Təxirə salınmış mənfəət vergisi mühasibat balansının tərtib edilmə tarixinə qüvvədə olan Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş vergi dərəcələrinə müvafiq olaraq hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri o zaman tanınır ki, gələcəkdə zaman fərqləri məbləğində azaldıla biləcək vergiyə cəlb ediləsi mənfəət əldə edilməsi ehtimalı vardır.

3.14. Qarşıdakı xərclər və ödənişlər üzrə ehtiyatlar (rezervlər)

Ətraf mühitin bərpa olunmasına, restrukturizasiyaya və məhkəmə çəkişmələrinə ehtiyatlar (rezervlər) o zaman yaradılır ki:

- Cəmiyyət keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisələr nəticəsində hər hansı hüquqi öhdəliklər daşıyır və ya könüllü surətdə öz üzərinə ənənəvi öhdəliklər qəbul etmişdir;
- Ehtimallar vardır ki, bu öhdəliklərin səhməna salınması üçün pul vəsaitlərinin axını labüddür;
- Bu öhdəliklərin məbləği etibarlı surətdə hesablanı bilər.

Restrukturizasiya xərcləri üzrə ehtiyatlara icarə müqavilələrinin vaxtından əvvəl ləğv edilməsinə görə cərimə sanksiyaları və işçilərə ödənilən işdən çıxma müavinətləri daxildir. Gələcək dövrlərin əməliyyat zərərləri üzrə ehtiyatlar yaradılır.

3.15. Gəlirin tanınması

Gəlir satılmış mal, iş və xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə (əlavə dəyər vergisi çıxılmaqla) tanınır. Satışdan gəlir aşağıdakı qaydada tanınır:

(a) Malların topdan satışından gəlir

Malların satışından gəlir o vaxt tanınır ki, Cəmiyyət tərəfindən mallar alıcıya çatdırılmışdır, alıcı malları qəbul etmişdir və müvafiq olan debitor borcunun alınması üçün kifayət dərəcədə ehtimal vardır.

(b) Malların pərakəndə satışından gəlir

Malların satışından gəlir Cəmiyyət tərəfindən alıcıya malları satması zamanı tanınır. Pərakəndə satış adətən nağd qaydada ödəniş yolu ilə aparılır. Əks etdirilmiş satışdan gəlir, sövdələşmənin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar ödənilmiş yığımlar da daxil olmaqla, satışdan gələn məcmu hasilatı əks etdirir. Belə yığımlar malların satış xərclərinə aid edilir.

(c) Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər

Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər o hesabat dövrünə aid edilir ki, bu xidmətlər göstərilmişdir və xidmət göstərilməsi üzrə konkret sövdələşmənin tələbləri başa çatdırılmışdır. Konkret sövdələşmənin tələblərinin başa çatdırılması dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin həcmünün sövdələşmə üzrə göstəriləcək xidmətlərin ümumi həcmindəki payı kimi qiymətləndirilir.

(d) Faiz gəlirləri

Faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi metodu istifadə edilməklə zaman tənəsüblüyü əsasında tanınır. Debitor borcunun dəyərinin aşağı düşməsi hallarında, Cəmiyyət balans dəyərini əvəzi ödənilə bilən dəyərə qədər aşağı salır. Dəyər bu qaydada aşağı salınması, maliyyə alətlərinin effektiv faiz dərəcəsi istifadə edilməklə, ilkin tanınma tarixinə pul vəsaitləri axınının gələcək diskontlaşdırılmış hesablamaları yolu ilə müəyyən edilir. Dəyəri aşağı salınmış faiz gəlirləri konkret şəraitdən asılı olaraq, pul vəsaitlərinin daxil olması və ya xərclərin ödənilməsi qaydasında tanınır.

(e) Dividend gəlirləri

Dividend gəlirləri o zaman tanınır ki, səhmdarların mənfəət əldə etmək hüququ müəyyən olunmuşdur.

3.16. İcarə

Mülkiyyət hüququndan irəli gələn risklərin və səmərələrin əhəmiyyətli hissəsinin icarəyə verəndə qalması hallarındakı icarə, əməliyyat icarəsi kimi təsnifləşdirilir. Əməliyyat icarəsi müqaviləsi üzrə ödənişlər bütün icarə müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.17. ƏDV-nin depozit hesabı

ƏDV-nin depozit hesabı sistemi ƏDV-dən sui-istifadənin qarşısının alınması məqsədi Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi tərəfindən 2008-ci ildə tətbiq olunmuşdur. Vergi Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklər əsasında 1 yanvar 2008-ci il-dən ƏDV üzrə əvəzləşdirmə məbləği vergi ödəyicisinin ƏDV deposit hesabına ona təqdim edilən ƏDV fakturaları əsasında həmin hesaba edilən əməliyyatlar daxilində ödənilən vergi məbləği sayılır.

Bu modulu dəstəkləməklə vergi ödəyicisi ƏDV hesab-fakturaları üzrə göstərilən ƏDV məbləğini digər vergi ödəyicisinin ƏDV depozit hesabına ödəyir. Eyni zamanda Gömrük Komitəsinə məcburi ödəniləcək idxal əməliyyatları üzrə ƏDV məbləğlərinin və vergilərin bütün növləri ilə bağlı dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri vergi ödəyiciləri tərəfindən ƏDV-nin depozit hesabı vasitəsilə ödənilə bilər. Ödənilmiş məbləğlər haqqında məlumat Vergilər Nazirliyi tərəfindən Baş Dövlət Xəzinədarlığına (BDX) və sonra isə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankına (ARMB) ötürülür.

Baş Dövlət Xəzinədarlığının tərəfindən ARMB-yə təqdim edilmiş məlumat əsasında ARMB məbləğlərin müvafiq yerli xəzinədarlıq orqanlarına köçürülməsini təmin edir. Vergilər Nazirliyi təqdim edilmiş məlumatda qeyd olunan məbləğləri vergi ödəyicisinin şəxsi qovluqlarına daxil edilməsini təmin edir. Cari sistem Vergilər Nazirliyinin Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sistemi ilə bağlıdır. Eyni zamanda BDX və ARMB arasında onlayn informasiya mübadiləsi təşkil olunub.

ƏDV-nin depozit hesabının tətbiqi ödənişlərin və əvəzləşdirilən ƏDV məbləğləri vaxtında nəzarət edilməsini mümkün edir. Vergi borcu olan vergi ödəyiciləri bu məbləğləri yalnız dövlət büdcəsinə köçürə bilər. Vergi ödəyiciləri digər vergi ödəyicilərinin əlavə hesabına və depozit hesabı vasitəsilə Gömrük Komitəsinə banklara getmədən dövlət büdcəsinə ödənişləri edə bilər. Vergilər Nazirliyi xüsusi proqramdan istifadə edərək depozit hesabı vasitəsilə həyata keçirilən bütün əməliyyatlara avtomatik nəzarət edir.

ƏDV-nin depozit hesabında balansdan istifadə məhdudlaşdırılır və yalnız ƏDV ilə bağlı əməliyyatlarda və digər tətbiq edilən vergilər üçün istifadə edilə bilər.

3.18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

3.18. Maliyyə risklərinin faktorları

Cəmiyyətin fəaliyyəti bir sıra maliyyə risklərinə meyillidir: bazar riski (valyuta riskləri, faiz dərəcələrinin dəyişməsinin ədalətli dəyərə təsir riski və qiymət riski daxil olmaqla); kredit riski; likvidlik riski və faiz dərəcələrinin dəyişməsinin pul vəsaitləri axınına təsiri riski. Cəmiyyətin risklərin idarə olunması üzrə proqramı, maliyyə risklərinin qabaqcadan müəyyən edilə bilinməməsi amilinə cəmləşdirilmişdir (fokusuna yığılmışdır) və Cəmiyyətin fəaliyyətinin maliyyə

nəticələrinə potensial əlverişsiz təsirinə minimumlaşdırılmasına yönəldilmişdir. Cəmiyyət müəyyən risklərin hedcinqləşdirilməsi üçün törəmə maliyyə alətlərindən istifadə edir.

(a) Bazar riski

(i) Valyuta riski

Cəmiyyət beynəlxalq iqtisadi əlaqələrə malikdir və ona görə də, xarici valyuta kurslarının (əsasən, ABŞ dolları, avro, Rus rublu və s.) dəyişməsindən valyuta risklərinə meyillidir. Gələcək kommersiya sövdələşmələri, tanınmış aktivlər və öhdəliklər, həmçinin xarici şirkətlərə netto-investisiyalara münasibətdə mübadilə kurslarının dəyişməsi riski mövcuddur.

(ii) Qiymət riski

Cəmiyyət göstərdiyi xidmətlər üzrə qiymət riskinə mübtəla deyildir. Analoji xidmətlər bazarında faktiki rəqabətin olmaması buna əsas verir.

(b) Kredit riski

Cəmiyyət əhəmiyyətli kredit risklərinə mübtəla deyildir. Törəmə alətlərlə sövdələşmələr və pul əməliyyatları yalnız yüksək ödəmə qabiliyyəti olan maliyyə institutları ilə aparılır. Cəmiyyət tərəfindən heç bir istisnaya yol vermədən bütün maliyyə institutları üçün kredit riskini məhdudlaşdıran prosedurlar işlənmişdir.

(c) Likvidlik riski

Likvidlik riskinin ehtiyatlıqla idarə edilməsi pul vəsaitləri və dövriyyədə olan qiymətli kağızların kifayət qədər həcmə saxlanması, açılmış kredit xətləri vasitəsilə adekvat maliyyələşmə imkanlarını və ortaya çıxacaq disbalans hallarında operativ idarəetmə imkanlarını nəzərdə tutur.

(d) Faiz dərəcəsinin dəyişməsinin pul vəsaitləri axınına və ədalətli dəyərə təsiri riski

Cəmiyyət faiz gəliri gətirən əhəmiyyətli məbləğdə aktivlərə malik olduğundan, mənfəət və pul vəsaitlərinin əməliyyat axınları, əsasən bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsindən asılıdır.

3.19. Törəmə maliyyə alətləri və hedcinq əməliyyatları

Törəmə maliyyə alətləri müvafiq sövdələşmələrin (kontraktların) bağlanma tarixinə ilkin balans dəyəri ilə uçota alınır: sonradan ədalətli dəyərə yenidən qiymətləndirmə tələb edilir. Bu qaydada müəyyən edilmiş gəlirlər və zərərlər maliyyə alətlərinin hedcinq aləti kimi təsnifləşdirilməsindən asılıdır.

(a) Ədalətli dəyərin hedcinqləşdirilməsi

Cəmiyyət tərəfindən pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilən törəmə alətlərin ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda hedcinqləşmə riskinə aid olan hedcinqləşdirilən maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin dəyişməsi ilə birlikdə əks etdirilir.

(b) Pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi

Cəmiyyət tərəfindən pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilən törəmə alətlərin ədalətli dəyərinin dəyişməsinin effektiv hissəsi kapitalın tərkibində tanınır (bu dəyişmənin effektiv olmayan hissəsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir).

(c) Xüsusi hedcinqləşdirmə əməliyyatı uçotu tətbiq edilməyən törəmə alətlər

Bir sıra maliyyə alətləri xüsusi hedcinqləşdirmə əməliyyatı uçotu qaydalarına aid edilmir. Hedcinqləşdirmə əməliyyatları tətbiq edilməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin dəyişməsi birbaşa mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.20. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli mühasibat təxminləri və fərziyyələri

Cəmiyyət növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğinə təsir

göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və fərziyyələr irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

3.20. Müştəri debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə zərərər

Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

3.21. Binaların yenidən qiymətləndirilməsi

Hər bir balans tarixində, Cəmiyyətin binalarının ədalətli dəyərinin balans hesabatında əks etdirilməsi məqsədilə, rəhbərlik binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə əsas əldə etmək məqsədilə, müstəqil qiymətləndirmə hesabatının tələb olunduğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Cəmiyyətin rəhbərliyinin fikrincə binaların ədalətli dəyərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədiyinə görə, 31 dekabr 2020-ci il tarixinə yenidən qiymətləndirilməmişdir.

Qeyd 4 Pul vəsaitləri və onun ekvivalentləri

(50/51/52 (5Nə-li MMUS))

Göstəricilər	31.12.20	31.12.19
Kassada nağd pullar	65 662.83	66292.31
Yolda olan pul vəsaitləri (korporativ kart hesabı)	0	0
Bank hesablarında pul vəsaitləri (milli valyutada)	26.93	412899
Bank hesablarında pul vəsaitləri (xarici valyutada)	0	0
ƏDV depozit hesabı	23431.38	9954.43
YEKUNU	89121.14	489145.74

Qeyd 5 Ehtiyatlar

(41) (12-13) (8Nə-li MMUS)

Göstəricilər	31.12.20	31.12.19
Mallar		
Az qiymətli əşyalar		
Hazır məhsul		
Digər ehtiyatlar	24963.12	28740
YEKUNU	24963.12	28740

Qeyd 6 Torpaq, tikili və avadanlıqlar

(01-02) (7№-li MMUS)

Məzmun	Bina, tikili və qurgular	Maşın, avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Cəmi
01 yanvar 2019-cu il tarixinə ilkin dəyər	4 989.92	51 206.55	11 597.41	67793.88
Yığılmış amortizasiya				0.00
01 yanvar 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	4989.92	51206.55	11597.41	67793.88
Daxilolmalar	28 956.32	121 628.54		150584.86
Xaricolmalar				0.00
Amortizasiya ayırmaları	1 362.00	22 404.00	2 899.00	26665.00
Xaricolmalar üzrə yığılmış amortizasiya				0.00
31 dekabr 2019-cu il tarixinə ilkin dəyər	33946.24	172835.09	11597.41	218378.74
Yığılmış amortizasiya	1362.00	22404.00	2899.00	26665.00
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	32584.24	150431.09	8698.41	191713.74
Daxilolmalar	207 357.10	633 964.07	60 000.00	901321.17
Düzəlişlər				0.00
Xaricolmalar				0.00
Amortizasiya ayırmaları	9 538.40	93 482.63	9 674.60	112695.62
Xaricolmalar üzrə yığılmış amortizasiya				0.00
31.12.2020-ci il tarixinə ilkin dəyər	239941.34	784395.16	68698.41	1093034.91
Yığılmış amortizasiya	9 538.40	93 482.63	9 674.60	112695.62
31.12.2020-ci il tarixinə balans dəyəri	230402.94	690912.54	59023.81	980339.29

Qeyd 7 Qeyri-maddi aktivlər

(04-05) (12№-li MMUS)

Məzmun	Proqram məhsulları	Lisenzialar	Cəmi
01 yanvar 2019-cu il tarixinə ilkin dəyər			0.00
Yığılmış amortizasiya			0.00
01 yanvar 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	0.00	0.00	0.00
Daxilolmalar			0.00
Xaricolmalar			0.00
Amortizasiya ayırmaları	0.00	0.00	0.00
Xaricolmalar üzrə yığılmış amortizasiya			0.00
31 dekabr 2019-cu il tarixinə ilkin dəyər	0.00	0.00	0.00
Yığılmış amortizasiya	0.00	0.00	0.00
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	0.00	0.00	0.00
Daxilolmalar			
31.12.2020-ci il tarixinə ilkin dəyər	0.00	0.00	0.00
Yığılmış amortizasiya	0.00	0.00	0.00
31.12.2020-ci il tarixinə balans dəyəri	0.00	0.00	0.00

Qeyd 8 Qısamüddətli debitor borcları	(62/79/75/76/65) (6,19,20№-li MMUS)	
	31.12.20	31.12.19
Alicilərin və sifarişçilərin qısamüddətli debitor borcları	51 269.67	30 551.21
"HARMONY INDUSTRIAL CONSTRUCTION AND ENGINEERING GROUP" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ	0.00	30551.21
"XƏZƏR POLAD" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ	51269.67	0.00
Tikinti müqavilələri üzrə qısamüddətli debitor borcları	0	0
YEKUNU	51269.67	30551.21

Qeyd 9 Sair qısamüddətli aktivlər

(19/31/71) (1№-li MMUS)	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri	0	0	0
Qısamüddətli verilmiş avanslar			
Sair qısamüddətli aktivlər	0	0	0
ƏDV üzrə hesablaşmalar			
YEKUNU	0	0	0

Qeyd 10 Uzunmüddətli debitor borcları

	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Uzunmüddətli debitor borcları	0	0	0
Sair uzunmüddətli debitor borcları	0	0	0
YEKUNU	0	0	0

Qeyd 11 Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri

	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Digər uzun müddətli investisiyalar	0	0	0
Alınmış sərvətlər üzrə əlavə dəyər vergisi	0.00	0	0
YEKUNU	0	0	0

Qeyd 12 Kapitallarda dəyişikliklər

Göstəricilər	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət (üdənilməmiş zərər)	Cəmi kapital
01 yanvar 2019-cu il tarixinə	100	44 991.27	45091.27
İl üzrə mənfəət (zərər)		70 890.84	70890.84
Mənfəət vergisi		14 178.17	14178.17
Elan edilmiş dividendlər			0
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	100	101703.94	101803.94
İl üzrə mənfəət (zərər)		-30 641.82	-30641.82
Mənfəət vergisi		0	0
Elan edilmiş dividendlər			0
Mənfəətin istifadəsi		10000	10000
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	100	61062.12	61162.12

Qeyd 13 Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər

	31.12.20	31.12.19
Fiziki şəxsə (Təsisçiyə) olan uzunmüddətli borclar	245 038.37	0
Bank qarşısında uzunmüddətli öhdəliklər	793 939.51	550000
YEKUNU	1038977.9	550000

Qeyd 14 Uzunmüddətli kreditör borcları

	31.12.20	31.12.19	31.12.18
YEKUNU	0	0	0

Qeyd 15 Sair uzunmüddətli öhdəliklər

	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Təhtəhesab məbləğlər	0	0	0

Qeyd 16 Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər

	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Qısamüddətli bank kreditləri	0	0.00	0

		(68/69) (14№-li MMUS)
Qeyd 17 Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər		
Göstəricilər	31.12.20	31.12.19
Sosial sığorta üzrə qısamüddətli öhdəliklər	6714.37	5420.25
Büdcə ilə hesablaşmalar	23838.85	12781.97
YEKUNU	30 553.22	18 202.22

Qeyd 18 Qısamüddətli kreditör borclar

Göstəricilər	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları	0.00	0.00	0.00

Qeyd 19 Sair qısamüddətli öhdəliklər

	(89) (6№-li MMUS)		
	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər	0	0	0
Alınmış qısamüddətli avanslar	0	0	0
YEKUNU	0.00	0.00	0.00

Qeyd 20 Əsas əməliyyat gəliri

Göstəricilər	31.12.20	31.12.19
Malların satışı	1 724 338.25	1 704 910.90
Xidmətlərin göstərilməsi üzrə gəlir	0	0
Daşınan və daşınmaz əmlakın icarəyə verilməsindən gəlir	45 000.00	2 966.10
YEKUNU	1769338.25	1707877.00

Qeyd 21 Digər gəlirlər

Göstəricilər	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Əsas vəsaitlərin xaric olmasından gəlirlər		0	0
Məzənnə fərqləri üzrə gəlirlər	0		
YEKUNU	0	0	0.00

Qeyd 22 Maliyyə gəlirləri

Göstəricilər	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Faiz gəliri			
Qiymətdən düşmüş borclar üzrə faiz gəlirləri			
YEKUNU	0.00	0.00	0.00

Qeyd 23 Cəmiyyətin xərcləri

Göstəricilər	31.12.20	31.12.19
Malların təqdim edilməsi üzrə xərclər		
Amortizasiya ayırmaları	112 695.62	26 665.00
Əmək haqqı	280 586.70	141 659.60
Sosial sığorta haqqı	56 355.29	29 915.69
Xammal və materiallar	606 226.88	803 835.00
Enerji xərcləri	624 666.00	614 191.97
Yanacaq xərcləri		8 400.00
Bank xidməti xərcləri	9 898.36	12 318.90
Digər xərclər(Faiz xərcləri)	103 999.83	
Gəlirdən çıxılan vergilər Əmlak vergisi	5 551.39	
YEKUNU	1799980.07	1636986.16

Qeyd 24 Cari ilin Mənfəəti (Zərəri)	(46) (14.16№-li MMUS)	
Göstəricilər	31.12.20	31.12.19
<i>Cəmi gəlirlər</i>	1 769 338.25	1 707 877.00
<i>Cəmi xərclər</i>	1 799 980.07	1 636 986.16
Əldə edilmiş Ümumi Mənfəət (Zərəri)	(30641.82)	70890.84
Keçmiş illər üzrə zərərlər		
Əldə edilmiş Ümumi Mənfəət (Zərəri)	(30641.82)	70890.84
Cari mənfəət vergisi xərci	0.00	(14178.17)
İl üzrə xalis mənfəət	(30641.82)	56712.67

MMUS və Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması çərçivəsində aktiv və passivlərin balans dəyəri arasında müvəqqəti zaman fərqləri əmələ gəlir. Bu müvəqqəti zaman fərqləri üzrə dövriyyələrin vergi təsiri cari ilin sonuna mövcud olmuş mənfəət vergisi dərəcəsinə 20% qeydə alınır. Hazırkı maliyyə hesabatlarında təxirə salınmış vergi aktivləri və ya öhdəlikləri hesablanmış və nəzərə alınmamışdır.

25. Səhm üzrə mənfəət

Cəmiyyətin səhm üzrə mənfəəti potensial olaraq azaldılmış adi səhmlərə malik deyildir. Buna görə, səhm üzrə azaldılmış mənfəət səhm üzrə əsas mənfəətə bərabərdir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, tərəflərdən biri digərinə nəzarət edə bilsin, onunla eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlər üzrə qərar qəbul edərkən ona təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

26. Risklərin idarə edilməsi

Cəmiyyət daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə riskləri (kredit riski, bazar riski, coğrafi risklər, valyuta riski, likvidlik riski və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd, bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski

Cəmiyyətin kredit riski konsentrasiyası üçün potensial müzakirə mövzusu olan maliyyə aktivləri pul və debitor borclarından ibarətdir.

Bazar riski

Cəmiyyət bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda müəyyən edilmiş limitdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısı alınır. Qəbul edilmiş normalar ilə uzunmüddətli borcların bazar dəyəri onların daşınan dəyərlərilə dəyişə bilər.

Faiz dərəcəsi riski

Cəmiyyətin bir çox borcları təyin olunmuş marağı ifadə edir. Bu borclarla əlaqəli marağ xərcləri sığortalanmamışdır. Rəhbərlik inanır ki, marağ normalarının daimi olmamasından irəli gələn bazar qiymətlərinə dəyişikliklər əhəmiyyətli xarakter daşımır.

Xarici valyuta riski.

Xarici valyuta riski, maliyyə alətlərinin dəyərinin xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə görə dəyişməsi riskidir. Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş aktivlər (banklardakı depozitlər və debitor borcları) və öhdəliklər (kredit borcları və digər öhdəliklər) xarici valyuta riskini yaradır. Xarici valyuta riskini idarə etmək üçün Müəssisə hər hansı rəsmi prosedurlara malik olmasa da, rəhbərlik fəaliyyət göstərdiyi sektorda baş verən tendensiyalardan kifayət qədər məlumatlıdır və bu cür risklərin azaldılması üçün bəzi tədbirlər görmüşdür.

Likvidlik riski.

Likvidlik riski aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Likvidliyin idarə edilməsinə Müəssisənin yanaşması həm adi, həm də qeyri-adi şəraitdə Müəssisənin nüfuzuna qəbul edilməyən zərər və ya risk zərəri vurmamaqla, öhdəliklərin müddəti başa çatdıqda onların likvidliyini daim təmin etməkdən ibarətdir.

Şərti öhdəliklər

Cəmiyyətin Rəhbərliyi öz təxminlərinə, daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2020-ci il tarixinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə Cəmiyyətin kapital məsrəfləri ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəlikləri olmamışdır.

Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Hesabat tarixindən sonra maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir edə biləcək hadisələr baş verməmişdir.